

v. 1911) Gümüşhanevi Ahmed Ziyaeddin
أحمد ضياء الدين بن مصطفى الكمشخاني النقشبند
جامع المتون في الفاظ الكفر وتصحيح الاعتقاد والأعمال
K 22.2, 357.

TJU (HOS)

Gümüşhânevi, Ziyaeddin Ahmed b. Mustafa
b. Abdurrahman en-Nakshabandi (u. 1311/1893)

23 EKİM 1996

- رموز الأحاديث على ترتيب حروف الهجاء
أحمد بن مصطفى الكمشخاني (ت 1311 هـ) .. الآستانة: مطبعة
قشلة همايون، 1275 هـ، 568 ص
— Gümüşhanevi Ahmed Ziyaeddin

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

2303 KARA, Ismail. Şeyh Osman Niyazi Efendi et la branche
Halidi-Gümüşhanevi en Mer Noire au XIXe siècle.
Journal of the History of Sufism. Journal d'Histoire du
Soufisme, 5/2007 (2008) pp.107-134. [With abstract
in English.]
2304

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

192 OLAK 2011

02 SUBAT 1994

190 GIORDANI, D. "Unicità dell'esistenza" e "Unicità
della visione" in un'opera dello Shaykh Diyā ad-Dīn
Gümüşkhānī. (Sommaire: "Unicité de l'existence"
et "Unicité de la vision" dans une oeuvre du Shaykh
Diyā ad-Dīn Gümüşkhānī; Summar[y]: "Oneness of
existence" and "Oneness of vision" in a work by
Shaykh Diyā ad-Dīn Gümüşkhānī.). Islām: Storia e
Civiltà, 36/10 iii (1991) pp.91-97;137;139

Gümüşhanevi
Ahmed Ziyaeddin

İrfan Gündüz

• Gümüşhanevi Ahmed Ziyaeddin,
Hayatı, tarikati ve görüşleri (Öğretim üyeliği tezi)

Gümüşhanevi
Ahmed Ziyaeddin

28 MAYIS 1993

Gümüşhanevi Ahmed Ziyaeddin 14519. d. 74
al-KUMUSHKHĀNĪLĪ (Diyā' al-Dīn Ahmad ibn
Mustafa al-Nakshabandī)

جامع الأصول في الأولياء

Jami' al-usūl fi 'l-auliyā'. [A mystical
treatise on the hierarchy of the Saints,
on the spiritual Master, on the disciple,
and on the terminology of the Sufis, etc.]
pp. 384.

Muhammed Amin Khānjī: Cairo, 1910.

8°

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

İrfan Gündüz

• Gümüşhanevi'ye Göre 10 Kısım, 10 Mâkam,
1000 Menzilde Tasavvuf
(Doktora Tezi)

28 NISAN 1993

Gümüşhanevi Ahmed
Ziyaeddin

Gümüşhanevi Ahmed Ziyaeddin

— Necatü'l-gafilin

1. F. Ktp. nr. 518

— Tercümesi:
Zaferanbolulu İsmail b.
İbrahim Ktp nr. 4267

Intellectual traditions and encyclopaedias of the rational sciences in Arabic Islamic Hellenism, in Gerhard Endress (ed.), *Organizing knowledge. Encyclopaedic activities in the pre-eighteenth century Islamic world* (Leiden 2006), 103–33; Gerhard Endress, Die dreifache Ancilla. Hermeneutik und Logik im Werk des Sayfaddīn al-Āmidī, in Dominik Perler and Ulrich Rudolph (eds.), *Logik und Theologie. Das Organon im arabischen und im lateinischen Mittelalter* (Leiden and Boston 2005), 117–45.

4. STUDIES

Marie-Geneviève Balty-Guesdon, Al-Andalus et l'héritage grec d'après les *Ṭabaqāt al-umam* de Šā'īd al-Andalūsī, in Ahmad Hasnawi, Abdelali Elamrani-Jamal, and Maroun Aouad (eds.), *Perspectives arabes et médiévales sur la tradition scientifique et philosophique grecque* (Leuven 1997), 331–42; Salma Khadra Jayyusi (ed.), *The legacy of Muslim Spain*, 2 vols., Leiden and New York 1992; Danielle Jacquart and Françoise Mischeau, *La médecine arabe et l'Occident médiéval*, Paris 1990; Matthias M. Tischler and Alexander Fidora (eds.), *Christlicher Norden, Muslimischer Süden. Ansprüche und Wirklichkeiten von Christen, Juden und Muslimen auf der Iberischen Halbinsel im Hoch- und Spätmittelalter*, Munster 2011; Douglas M. Dunlop, Philosophical predecessors of Ibn Bājjah, *IQ* 2 (1955), 100–16; Abdelhamid I. Sabra, The Andalusian revolt against Ptolemaic astronomy. Averroes and al-Bīṭrūjī, in Everett Mendelsohn (ed.), *Transformation and tradition in the sciences. Essays in honor of I. Bernard Cohen* (Cambridge 1984), 133–53; Gerhard Endress, *Averrois Opera*. A bibliography of editions and contributions to the text, in Gerhard Endress and Jan A. Aertsen (eds.), *Averroes and the Aristotelian tradition. Sources, constitution, and reception of the philosophy of Ibn Rushd (1126–1198)* (Leiden, Boston, and Cologne 1999), 339–81.

CRISTINA D'ANCONA

Gümüşhanevi, Ahmed Ziyaeddin

Ahmed Ziyaeddin b. Mustafa (Ziyā' al-Dīn b. Muṣṭafā) **Gümüşhanevi** (1813–94) was born in Gümüşhane, south of Trabzon, to a family of local merchants.

At the age of nine, his family moved to Trabzon, where he began a study of Arabic. In 1831, at the age of eighteen, he accompanied his uncle to Istanbul for trade and remained there (Gündüz, 15). Like many students from Anatolia (*softas*), he continued his studies there and attended the *medrese* (*madrassa*) of Bayezid II in Istanbul, where he studied with Shaykh Mehmed Emin Şehri Hafız (d. after 1854) who served as tutor to Abdülmecid ('Abd al-Mecīd, r. 1839–61), heir apparent to the Ottoman throne, and with Shaykh Abdurrahman al-Kurdī ('Abd al-Raḥmān al-Kurdī, d. end of June 1839), who was also affiliated with the Palace, during the reign of Mahmud II (Maḥmūd II, r. 1808–39).

After approximately thirteen years of study, he was granted an *icazetname* (diploma, Pers. *ijāzat-nāma*) and began teaching at the same *medrese* (Fevzi, 25; Kawthari, 92) (Gündüz 18–22). In Istanbul in 1848, he met Aḥmad b. Sulaymān al-Arwadī (d. 1858), a deputy of the Kurdish *shaykh* Khālid Naqshbandī (d. 1827), also known as the "Mufī of Tripoli," who imparted to him his knowledge in these subjects (Kawthari, 93). It is said also that al-Arwadī initiated him into the Naqshbandī-Khālidī suborder (the Naqshbandī Şūfī order, founded by Bahā' al-Dīn Naqshband, d. 791/1389, is now widespread. Its orthodox Khālidī branch was founded by Shaykh Khālid, himself trained in India in the Mujaddidī current initiated by Shaykh Aḥmad Sirhindī, d. 1034/1624, known posthumously as the *mujaddid*, renovator, of Islam in the second millenium. From Iraq, the Khālidīyya spread rapidly in the Ottoman provinces, especially of western Asia, the Caucasus, the Volga basin, and Central Asia, as well as to Southeast Asia via Mecca).

Gümüşhanevi did not embark immediately on spreading Şūfism or transmit-

DOĞU'DAN BATI'YA DÜŞÜNCENİN SERÜVENİ

OSMANLI'DA FELSEFE VE AKLÎ DÜŞÜNCE

8. Cilt

Proje Editörü

PROF. DR. BAYRAM ALİ ÇETİNKAYA

8. Cilt Editörü

Doç. Dr. Ahmet Hamdi FURAT

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	242387
Tas. No:	109 DOĞ.8

İnsan

İstanbul 2015

(070341)

AHMED ZİYÂÜDDİN-İ GÜMÜŞHÂNEVÎ

Necdet Yılmaz*

23 Temmuz 2016

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

HAYATI

1 228/1813 yılında Gümüşhane'nin Emîrler mahallesinde Mustafa isimli bir babanın oğlu olarak doğdu. Beş yaşında Kur'an-ı Kerim'i hatmetmiş, sekiz yaşına geldiğinde ise *Kasâid*, *Delâil-i Hayrât* ve *Hizb-i A'zam* adlı eserleri hatmedip icâzet almıştır. 1822 yılında ailesinin ticaret yapmak için gittiği Trabzon'da Şeyh Osman Efendi ve Şeyh Hâlid es-Saîdî gibi hocalardan sarf, nahiv ve fıkıh dersleri aldı. 1830'lu yıllarda amcasıyla birlikte ticarî gaye ile İstanbul'a gitti ve orada kalarak Beyazıt medresesinde ilim tahsiline başladı. Bu arada bir şeyhe intisap etti ve bu zâtın ölümünden sonra tahsilini Mahmudpaşa medresesinde sürdürdü. Sultan Abdülmecid'in hocası Hafız Mehmed Emin Efendi ile II. Mahmud'un hocası Abdurrahman-ı Harpûtî gibi önde gelen alimlerin talebesi oldu. İlmî derinliği ve bu yoldaki hizmetlerinden dolayı kendisine "Ziyâeddin" mahlası verildi.

1845 yılında Üsküdar Alacaminare tekkesinde Hâlid-i Bağdâdî'nin halifesi Şeyh Abdülfettâh el-Akrî ile tanışıp onun derslerine devam etti. Kendisine intisap etmek istediye de Akrî, kendisini irşad etmeye İstanbul'a gelecek başka bir şeyhin yetkili olduğunu söyledi. Gümüşhânevî daha sonra, Alacaminare tekkesinde "Trablusşam Müftüsü" diye meşhur olan Hâlidî şeyhi Ahmed b. Süleyman el-Ervâdî'ye intisap etti. 1848 yılında Mahmudpaşa medresesinde

* Yard. Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi.

1079-1088

070341

GÜMÜŞHÂNEVÎ, Ahmed Ziyâeddin

-
- 1 MACÎT DEMİRER, Hadis ilimleri açısından Ahmed Ziyâüddîn Gümüşhânevî (v.1311/1893) ve Levâmiu'l-Ukûl adlı eseri, Selçuk Üniversitesi, Doktora, 2007

  - 2 RUKİYE AYDOĞDU, 19. yy. Osmanlı toplumunda tasavvuf-hadis ilişkisi - Ahmed Ziyaeddin Gümüşhanevi özelinde -, Ankara Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2008

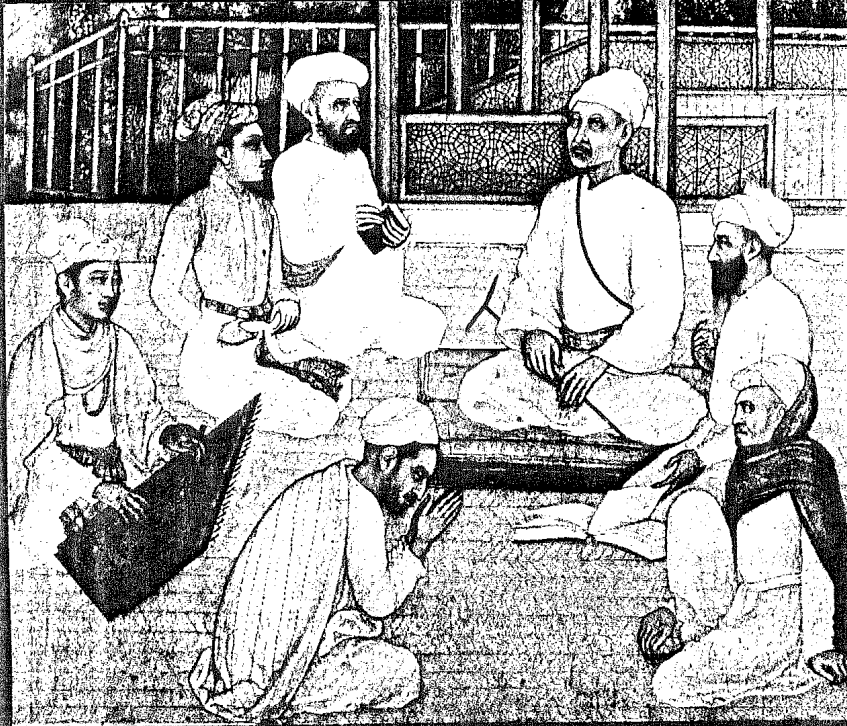
  - 3 NUH MEHMET GÜZEL, Fevzi Efendinin Menakıb-ı Ahmed Ziyaeddin eserinin araştırılması (inceleme-metin), Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2009

LIBRARY
MUSEO EGIZIO
Cairo
1997

«Unicità dell'Esistenza» e «Unicità della Visione» in un'opera dello Shaykh Ḍiyā ad-Dīn Gümüşkhānelī

di Demetrio Giordani

— Gümüşhanesi Ahmed Zifellin

Dara Shikoh in conversazione, Govardhan, secolo XVII

28 HAZIRAN 1997

Quando si parla del rapporto tra le due più importanti concezioni dottrinali del sufismo, la *waḥdat al-wujūd* o «Unicità dell'Esistenza» e la *waḥdat ash-shuhūd* o «Unicità della Visione», ciò che principalmente emerge è il dato del loro insanabile contrasto, soprattutto a causa del tenore talvolta duro delle critiche che gli *shuhūdiyya* hanno rivolto ai fondamenti dottrinali della *wujūdiyya*¹. Inoltre si è sempre pensato che il rapporto tra queste due concezioni, nel contesto dottrinale del Sufismo, fosse di tipo sincretistico e che la disputa tra loro sia rimasta tutt'oggi irrisolta.

Se si vuole approfondire il rapporto tra queste due dottrine, entrando nel merito delle opere degli autori che hanno più o meno direttamente partecipato alla discussione, è possibile intravedere qualche tentativo di mediazione e di sintesi, soprattutto dalla parte di alcuni membri della *ṭarīqa naqshbandiyya*, che della *waḥdat ash-shuhūd* sono stati i principali sostenitori. Un grande passo in questa direzione è stato fatto innanzitutto da Shāh Wālī Allah Dihlawī (m. 1762) in una delle sue opere²; un altro consistente tentativo è dello shaykh Ḍiyā' ad-Dīn Gümüşkhānelī nel *Jāmi' al-Uṣūl*³, uno dei principali testi della *Naqshbandiyya* moderna.

Lo shaykh Gümüşkhānelī (o al-Kumushkhānawī secondo l'ortografia araba) nacque nel 1812 a Gümüşkhāne, un villaggio nei pressi di Erzurum, in Turchia. In gioventù si trasferì a Istanbul dove studiò *ḥadīth* e dove gestì una tipografia in cui venivano stampati i principali testi della tradizione islamica, e da cui tra l'altro uscì anche la prima edizione del *Jāmi' al-Uṣūl*; morì a Istanbul nel 1893⁴. Questo importante shaykh fu uno dei principali anelli di trasmissione di una branca occidentale della *ṭarīqa naqshbandiyya* indiana, la *Khālidiyya*, che ricoprì un ruolo di primo piano

MORALISTES ET POLITIQUES MUSULMANS DANS L'EGYPTE DU XIXème SIECLE (1798 - 1882)

THESE PRESENTEE DEVANT L'UNIVERSITE DE PARIS IV

- LE 12 JANVIER 1977 -

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	72319
Tas. No:	962 DEL.M

SERVICE DE REPRODUCTION DES THESES

UNIVERSITE DE LILLE III

- 1980 -

322

ensuite à Istanbul, puis à Smyrne, puis à Damas. Il revint enfin s'installer définitivement au Caire, où le khédivé Ismā'īl, à dater de sa venue au pouvoir en 1863, lui fit donner une allocation mensuelle sur le trésor, et attribuer plus tard un logement à la mosquée Muḥammad Abū d-Dahab. Muḥammad Akram al-Afġānī mourut à plus de quatre-vingt-dix ans, en rabī' II 1287/juillet 1870.

On ne lui connaît pas d'oeuvre écrite, mais on sait que, partout où il passait, il commentait des ouvrages de philosophie; la falsafa était alors à peu près oubliée en Egypte et en Syrie. Il commentait aussi les oeuvres maîtresses d'Ibn 'Arabī : al-Futūḥāt al-makkiyya et Fuṣūṣ al-ḥikam. Ceci serait une preuve de plus, s'il en était besoin, que la pensée du grand mystique andalou, souvent accusé de panthéisme et d'incarnationisme (ḥulūl), si elle était contestée dans certains cercles, n'était nullement considérée par tous les docteurs comme interdite.

Il faut noter que Muḥammad Akram al-Afġānī était vénéré en Egypte aussi bien par les plus hauts personnages de l'Etat, qui tenaient à manifester leur attachement à la science religieuse par des cadeaux aux docteurs célèbres, que par les 'ulamā' d'al-Azhar. En 1860, la fonction de recteur d'al-Azhar étant restée vacante après la mort d'Ibrāhīm al-Bāġūrī, on songea à y nommer le docteur afghan, dont on admirait la science le désintéressement et la piété. Il refusa en souriant.

Un an après la mort de Muḥammad Akram al-Afġānī, venait s'établir au Caire un autre Afġānī qui allait devenir beaucoup plus célèbre, le sayyid Ġamāl ad-dīn al-Afġānī, qui devait lui aussi recevoir une pension du khédivé Ismā'īl et obtenir l'audience de certains hauts dignitaires (361). On voit que l'installation en Egypte de ce jeune docteur prétendument afghan (en réalité iranien, comme on sait) n'avait rien d'insolite: elle prenait place dans une tradition encore bien vivante d'accueil et d'assistance aux docteurs et soufis venus d'autres régions musulmanes.

c) Muḥammad ibn Ḥalīl Abū l-Maḥāsīn al-Qāwuqġī (m.1305/1888) était un soufi ṣādiqī, né en 1224/1809 à Tripoli du Liban (362).

323

Il vint au Caire en 1239/1824 pour y faire ses études à al-Azhar, où il resta longtemps, jusque vers 1266/1850 semble-t-il; à cette date, il retourna en Syrie. Maître soufi très renommé pour la qualité de sa direction spirituelle et pour ses prodiges, il fut aussi un auteur abondant: il rédigea une centaine d'ouvrages qui traitent surtout de hadīth et de soufisme. Il fit plusieurs voyages à travers la Syrie, au Hedjaz et en Egypte; il séjourna à plusieurs reprises dans ce dernier pays, et l'on nous dit qu'il y comptait 200.000 adeptes (murīd); ce chiffre est probablement très exagéré, mais il reste qu'al-Qāwuqġī fut un de ces maîtres dont l'influence compta et dont l'oeuvre mériterait un inventaire et une étude systématiques.

d) Aḥmad ibn Muṣṭafā Dīyā' ad-dīn al-Gumuṣḥānī (m.1311/1893) était un Turc, originaire de Gumuṣḥān dans le vilayet de Trébizonde (363). Né en 1227/1812, il fit ses études religieuses à Istanbul. Traditionniste et soufi, affilié aux naqṣbandiyya, il semble s'être consacré à la vulgarisation d'un savoir religieux de base et du ṭasawwuf, intimement mêlés. Il possédait une imprimerie qui lui permettait d'éditer et de diffuser gratuitement les ouvrages de hadīth à l'usage des 'ulamā' et des étudiants pauvres. Il écrivait en arabe; il laissa environ cinquante ouvrages, dont le plus connu est le Ġāmi' al-uṣūl "Compendium des notions essentielles", qui, avec ses Mutamimāt "Compléments", constitue un manuel de soufisme très complet et de conception passablement éclectique; une compilation qui donne une image intéressante de ce qu'entend par soufisme un maître naqṣbandi turc du XIXe siècle (364). Gumuṣḥānī séjourna trois ans au Caire, autour de 1876 (365).

- Gumuṣḥānī

19.0000 2001

31 Ocak 2019

179645

MADDE YAYINLANMISIN
SONRA GELEN DOKÜMAN

TC

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL İSLÂM BİLİMLERİ
HADİS ANABİLİM DALI

Gümüşhanevi Ahmed Ziyâeddin

19. YY. OSMANLI TOPLUMUNDA TASAVVUF-HADİS İLİŞKİSİ

-AHMED ZİYÂEDDİN GÜMÜŞHANEVÎ ÖZELİNDE-

(Yüksek Lisans Tezi)

Türkiye Bıyânet Vskfi	
İslâm Araştırmaları Merkezi	
Kütüphanesi	
Dem. No:	179645
Tas. No:	297.3 AYD.0

Tez Danışmanı:

Prof. Dr. Mehmet Emin Özafşar

Hazırlayan:

Rukiye Aydoğdu

Ankara-2008

126255

AHMED ZİYÂÜDDİN GÜMÜŞHÂNEVÎ MENKİBELERİ

MUSTAFA FEVZİ EFENDİ

insan yayınları : 518
irfan ve tasavvuf dizisi : 74

Copyright©**insanyayinlari**

birinci baskı, 2010

yayıncı sertifika no: 12381
isbn 978-975-574-536-7

ahmed ziyâüddin gümüşhânevî menkibeleri
mustafa fevzi efendi

hazırlayan
tahir hafizoğlu

içdüzen
mürettibhane

kapak düzeni
yunus karaaslan

baskı-cilt
istanbul matbaacılık
www.istanbulmatbaa.com
0212 482 51 66

insan yayınları
mehmet akif cad. kestane sok.
no: 1 güngören/istanbul
tel: 0212. 642 74 84 faks: 0212. 554 62 07
www.**insanyayinlari**.com.tr
insan@insanyayinlari.com.tr

MADDE 5180 İNCELEME
2010

27 EKİM 2010

Hazırlayan
Tahir HAFIZOĞLU

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	126255
Tas. No:	7811.210 MUS.A

insan yayınları

the followers of the Natha cult so that it might have been possible for them to imbibe mystic ideas from the latter. Muslim interest in the Natha cult of medieval Bengal is evinced by the fact that the author of the famous *Gorakh-Vijaya*, which deals with the achievements of Gorakh Natha, is a Muslim. It is a matter of great significance that as early as the beginning of Muslim rule in Bengal the *Anrīta-Kunda*, a liturgical text of the Nathapanthi community was translated into Arabic and Persian by Qadi Rukn al-Din Samarqandi at the Bengal capital of Lakhnauti.³⁹ The contents of the Bengali poems analysed above bear striking similarity to those of this yogic-tantric work. No wonder then that Bengali Muslim poets could incorporate in their writings the idea of piercing the six circles in the human body, a theory of nerves, the practical regressive culture leading to the union of *Śiva* with *Śakti* and preservation of nectar, which are but some of the essential features of Nathism.

Bengal Sufis probably had valid reasons to feel attracted towards Nathism. The final aim of the Natha Siddhas was to attain immortality in a ripe body by taking to certain methods of yogic-tantric discipline that were believed to effect union between *Śiva* and *Śakti* in the thousand-petalled lotus located in the cerebral region. In the Nathist conception of non-duality of being Bengali Sufis seem to have discovered a suitable counterpart of the state of Baqa or Permanent Existence which they tried to attain through the psychological and physical discipline adapted almost in its entirety from Nathism. Following Nathist conceptions Sayyid Sultan believes that this psycho-physical culture can ensure not only physical perfection and freedom from diseases, but also immortality. It is "the path leading to the Lord".

³⁹ The translated versions are yet to be discovered. Another Arabic translation entitled *Mirat al-Ma'ani lil Idrak al-'Alam al-Insani*, but erroneously called *Haud al-Hayat*, has been published by Yusuf Husain, 'Haud al-Hayat: La Version Arabe de l'Amratkund', *Journal Asiatique* CCXII (1928), Oct.-Dec. 306-344. The contents of this text, problems connected with its authorship as well as its probable impact on Bengali mystic poems have been discussed by me in a paper, 'An Indigenous Source for Bengal Sufism', contributed to the conference on Regional Varieties of Islam in pre-Modern India, held in July, 1989, under the auspices of South-Asian Institute of Heidelberg University, West Germany.

SHAYKH AHMED ZIYĀ'ÜDDĪN EL-GÜMÜŞHANEVĪ
AND THE ZIYĀ'I-KHĀLIDĪ SUBORDER*

Butrus Abu-Manneh
(Haifa)

In Ottoman lands in general and among the non-Arab Muslim population in particular, sufi orders seem to have played a role of great importance. Beside official Islam represented by the ulema who were the custodians of Muslim law and learning, there existed unofficial Islam represented by the sufi orders and their shaykhs. While the ulema were on the whole state officials, and as such belonged to the ruling establishment, sufi shaykhs were not. Being representatives of unofficial Islam they were closer to the people than the ulema and seem to have enjoyed direct influence upon the community.

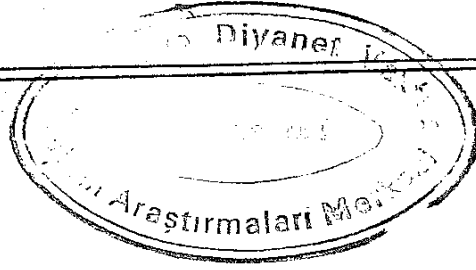
The function of a sufi shaykh was to guide novices on the path of Truth. In doing so, he helped to deepen their feelings of piety and posed at the same time as their moral guide. Some shaykhs, however, believed they had been entrusted with a mission which surpassed their role as a spiritual guide. Consequently, they played a large part, not simply in shaping the moral and religious attitude of their followers, but in moulding their social and cultural outlook as well. Dedicated to their cause, such shaykhs left an impact on their society that lasted sometimes for generations.

Throughout the Ottoman centuries a number of such shaykhs emerged. The most important of these in the 19th century was perhaps shaykh Khālid of the Naqshbandī-Mujaddidī order, who succeeded in establishing a suborder known as the Khālidīyya.¹

* This paper was read at the "15th Congress of the European Union of Arabists and Islamists" which was held at the University of Utrecht, The Netherlands, in September 1990, a short time before the publication of the book *Naqshbandis* (Istanbul 1990) where the subject of this article is discussed briefly by Prof. H. Algar and Dr. Th. Zarcone. The reader, however, will notice a difference of approach between our and their treatment of the subject.

¹ On Shaykh Khālid and the Khālidī suborder see A.H. Hourani, 'Sufism and modern Islam: Mawlānā Khālid and the Naqshbandī order' in Idem, *The Emergence of the Modern Middle East* (London 1981) 75-89; H. Algar, 'A Brief History of the Naqshbandī Order', in Marc Gaborieau *et al.* (eds.), *Naqshbandis...* (Istanbul 1990) 28ff. (hereafter, Gaborieau, *Naqshbandis*); see also my article 'The Naqshbandīyya-Mujaddidīyya in the Ottoman Lands in the Early 19th century', *Die Welt des Islams* 22 (1982-84) and notes 1, 2 and 4.

Dinî Kâğıdı Çatıldı
R.A.

06 HAZİRAN 1996

Gümüşhanevi, Ziyaeddin Ahmed
b. Mustafa [? - 1311]:

LATÂİF al-HIKEM

M. Agamali
T. Red.

Gümüşhanevi, Ahmed Ziyaeddin

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Demirbaş No:	22442
Tasnif No	537.323 GİM. G

080318 HALİDİYYE
070341 GÜMÜŞHANEVİ Ahmed Ziyâeddin

4. GÜNDÜZ İrfan (Dr.) ✓

6 OCAK 1994

360

Marmara Üniv. İlähiyat Fak. İstanbul 1981, 1 c, XV+500 s, eb: 23x18 cm.

Doktora tezinin adı :

" Gümüşhanevî Ahmed Ziyâuddin (Zamanı, Hayatı , Eserleri, Tarikat Anlayışı) ve Hâlidîyye Tarikatı. "

Kuruluş döneminde Osmanlı devlet yapısı ve tasavvufî mes'eleler, idari hayat ve tarikatlar, ilmî hayat, askerî hayat, iktisâdî hayat ve tarikatlar Giriş kısmında ele alındı. I. bölümde, Gümüşhanevî'nin zamanı, genel durum ve Hâlidîyye Tarikatının doğuşu ve gelişmesi incelendi. II. bölümde Gümüşhanevî'nin hayatı, tasavvufa intisâbından önce ve sonra olarak iki safhada incelenmiştir. III. bölümde, Gümüşhanevî'nin eserleri, te'sirleri ve halifeleri ele alındı. IV. bölümde, Gümüşhanevî'nin tarikat anlayışı tedkik edilerek, bu konuda; tarikat ve Hâlidîyye'de tarikat işlenerek, tez, genel mahiyette bir " Netice " ile tamamlanmaktadır.

علي رضا قره بلوط , معجم المخطوطات الموجودة في مكتبات
إستانبول و أناطولي, الجزء الأول, [y.y.,t.y.] , ISAM 141806

S. 247 - 248.

08 MAY 1968

Gümüşhanevi Ahmed Ziyaeddin
0718 - أحمد بن مصطفى بن عبد الرحمن ضياء

الدين الكموشخانه وي ثم الطرايزوي ثم الإستانبولي
العثماني الحنفي الصوفي النقشبندي الخالدي المعروف
بكموشخانه وي المتوفى بإستانبول سنة 1893/1311
(أنظر : ذيل كشف الظنون 1/546 ؛ هدية العارفين
1/194 ؛ عثمانلي مؤلفري 1/157 ؛ الحديقة النديّة
لمحمد بن سليمان البغدادي القاهرة 1310)

من تصانيفه :

1 - رسالة في بيان الشريعة والطريقة والحقيقة والمعرفة
عاطف أفندي رقم 1406 ؛

2 - راموز الأحاديث المشتمل علي أنواع الحديث
دو كوملي بابا رقم 53 ؛ طبع في إستانبول 1326 ؛

3 - نجات الغافلين في أنواع الكبائر والصغائر
بايزيد رقم 1537 ورقة 9 ، 1268 هـ

4 - نصيحة الأحياء والإخوان في الأخلاق
عثمان أركين رقم 1/1550 ورقة 3 ؛

5 - وصية النساء - في الموعدة (ت)
عثمان أركين رقم 3/1550 ورقة 5-6 ؛

070341 - Gümüşhanevi

Ahmed Ziyâeddin

31 — Gümüşhanevi Ahmed Ziyâüddin (zamanı, hayatı, tarikât anlayışı) ve Hâlidîyye Tarikâtı (*)

İrfan GÜNDÜZ

Tez Yön.: Doç. Dr. Esat COŞAN

Kabul Tarihi : 20.6.1983

Kuruluş döneminde Osmanlı devlet yapısı, idarî hayat, tarikâtlar, askerî ve iktisadî hayat hakkında kısa bilgiden sonra birinci bölümde, Hâlidîyye Tarikâtı'nın doğuşu, gelişmesi, ikinci bölümde, Gümüşhanevi'nin hayatı incelenmiş, üçüncü bölümde eserleri, etkileri ve halifeleri ele alınmıştır.

Dördüncü bölümde, Gümüşhanevi'nin tarikât anlayışı tetkik edilerek Hâlidîyye'de tarikât işlenmiştir.

360 ✓

Marmara Üniversitesi 1982-1986 Tez Özetleri

Har. Mualla Zeren, s. 49, 1987 - İstanbul.

Doktora Tezi.

28 MAYIS 1993

- √ Gümüşhanevi Ahmed Ziyaeddin
- Maclayneyn Muh. Mustafa

راموز الأحاديث

✓ لأحمد ضياء الدين بن مصطفى الكموشخانه وي النقشبندي المتوفى سنة ١٣١١هـ . .
(هدية العارفين) خ أزميرلي إسماعيل حقي والعمومية إستانبول ٥٤ والمحمودية ٧٧ طبع
إستانبول سنة ١٢٧٥هـ .

***

بماء العينين المتوفى سنة ١٣٢٨هـ (سبق) .

✓ شرح راموز الحديث طبع
(الأعلام ٧: ٢٤٣) .

✓ - نواع العقول في شرح راموز الأحاديث

(هدية العارفين ١: ١٩٤) طبع بإستانبول

سنة ١٢٩٤هـ .

✓ محمد مصطفى بن محمد فاضل الملقب